

Het geval Ahriman – door Floris Schreve (2009)

‘Niemand wil liever dan Ahriman dat wij niet wijzer worden’¹

Oorspronkelijk was Ahriman of Angra Mainyu de god van het kwaad/duisternis/dood in het Perzisch dualisme. Feitelijk hadden de oude Perzen een twee-goden-systeem. Aan de ene kant was er de schepper, Ormuzd of Ahura Mazda, de god van het licht, de geboorte, het leven. Aan de andere kant was er Angra Mainyu of Ahriman, die weliswaar niet geliefd was, maar toch noodzakelijk om de wereld in evenwicht te houden. Leven kan immers niet zonder dood, dag niet zonder nacht en het goede is niet mogelijk zonder het kwade. In feite is het oude Perzische dualisme, zoals geformuleerd door Zoroaster/Zarathustra een religie van het vinden van de balans tussen beide krachten.² Net zoals het Chinese Yin en Yang dus of de Hindoeïstische polariteit Vishnu/Shiva. De historische Zarathustra, de stichter van deze religie, leefde in het Perzische rijk in de periode tussen 1400 en 1200 v. C., hoewel Iranese nationalisten beweren dat hij rond 600 v. C. zou hebben geleefd. Maar in beide gevallen veel later dan Rudolf Steiner de Oer-Perzische cultuurperiode dateert (5100 - 2900 v. C.). Wanneer Rudolf Steiner het over Zarathustra heeft, dan heeft hij het eigenlijk over een persoon uit de door hem genoemde Oer-Perzische cultuurperiode. De historische Zarathustra is volgens Steiner een latere incarnatie.

Ayran

In het Duitsland van rond 1900 was er een plotselinge opleving van allerlei Perzische, dus Arische symbolen en begrippen (zie de Ariërmythe). Iran betekent letterlijk ‘Land der Ariërs’ of ‘Arië’. Net zoals de oude naam ‘Perzië’ (Farsya) het ‘land der Perzen’ betekent. Het had ook ‘Aristan’ of ‘Farsistan’ kunnen heten, zoals Koerdistan, Turkmenistan of Afghanistan. Deze voorbeelden zijn natuurlijk fictief. Nederland zou je op die manier ook Batavia kunnen noemen. Maar daar komt uiteindelijk het begrip ‘Ariër’ vandaan.

De I wordt in het Arabische schrift, in Perzië/Iran in gebruik sinds de komst van de islam, onder bepaalde voorwaarden weergegeven als een *alif* (ا). Hoewel de alif meestal een lange A weergeeft (= ā), wordt deze in dit geval uitgesproken als een lange I, middels een klein teken-tje, de *hamza* (ء), onder de ا, dat er dan zo uitziet اء. Het wordt dan (leesrichting van rechts naar links): اء van إيران = ‘Iran’. Volgens de letterlijke, dus niet fonetische transcriptie, maar dus alle Arabische letters omgezet in Latijns schrift, staat er ‘-ā-y-r-ā-n (de apostrof aan het begin is overigens de hamza). Volgens de fonetische transcriptie is de gebruikelijke spelling van ‘Iran’ zeker correct, maar dan op dezelfde manier waarop bijvoorbeeld het Engelse woord ‘date’ in de Nederlandse fonetische transcriptie eruitziet als ‘deet’. Dit soort ‘vocaal- verhaspelingen’ (in dit geval het veranderen van een A in een I, maar zie voor Europa bijvoorbeeld het Engels, waar de ‘a’ vaak als ‘e’ wordt uitgesproken. ‘Aryan’ wordt in het Engels ook uit-

¹ <http://users.telenet.be/antroposofie/vanaf40/b40a.htm#10>

² Een zeer informatieve website, waar de complete Avesta van Zarathustra is opgenomen is <http://www.avesta.org/> Alle authentieke teksten over Ahura Mazda en de echte Ahriman (Angra Mainyu) zijn hier in verschillende talen te raadplegen.

gesproken als 'erri-jen' naar de Nederlandse fonetische transcriptie (fonetische woordenboek-spelling: 'æriən' Zo'n soort geval is ook de westerse fonetische spelling van het woord 'Iran'. Dit soort 'vocaalverhaspelingen' (in dit geval A/I) zijn overigens heel gebruikelijk in gebieden waar geen Arabisch werd of wordt gesproken, maar wel, door de invloed van de islam en vooral die van de Koran, het Arabisch schrift is geïntroduceerd (Iran, Pakistan, Afghanistan, Turkije in de Osmaanse tijd, etc.).

In India noemt een verwante bevolkingsgroep zich overigens 'Aryan'. Via die weg (Brits Indië) is het woord 'Ariër' waarschijnlijk in Europa terecht gekomen, waar het een grote bloei doormaakte. Vanzelfsprekend heeft het begrip 'Ariër' in de oorspronkelijke betekenis een volstrekt andere lading, maar in het Duitsland van de negentiende eeuw maakten veel Perzische/Iranese/Arische symbolen en begrippen een grote comeback (zoals de swastika bij de nazi's en 'Ahriman' bij de antroposofen). Aan het eind van de vierde voordracht in 'Die Mission einzelner Volksseelen' spreekt Steiner bijvoorbeeld over: *'Bewußtsein und in der Gestalt von Licht und Finsternis, von Ormuzd und Ahriman enthalten'*. In de antroposofie zijn dit hele belangrijke begrippen geworden. In die tijd werd ook de verre taalkundige connectie tussen India, Perzië en de Europese talen voor het eerst in kaart gebracht. Dit was voor het Duits nationalisme, maar ook voor 'occulte richtingen' zoals onder andere de 'Ariosofie', een dankbare bron voor mythevorming. Het idee dat de Duitsers/Germanen de nazaten van 'oeroude cultuurdragers' als de oude Perzen en het oude India zouden zijn, kende gretige afname in het Duitse Rijk. De kiem lag in het oosten, maar kwam in het westen tot bloei. Deze notie is trouwens diep gezonken cultuurgoed, dat verder gaat dan het 'Ariër-denken'. De inmiddels overleden historicus Jan Willem Schulte Nordholt (Leiden) schreef er een fascinerend boek over, 'De mythe van het westen; Amerika als laatste wereldrijk', waarin hij deze mythische lijn doortrekt naar Amerika³ (doet Steiner enigszins ook met zijn: 'Nach Westen mußte die Menschheit gehen, um als Rasse zu sterben', vierde voordracht, *Die Mission*⁴). De 'neo-zoroastische' trend kan dus niet (uitsluitend) in verband worden gebracht met (voorlopers van) het nationaalsocialisme. Een van Nietzsches bekendste werken is immers 'Also sprach Zarathustra'. Het was breed gedragen cultuurgoed in Duitsland gedurende het fin de siècle. Steiner gebruikte overigens zelf vaak het woord 'Ariër' (ook in 'Die Mission einzelner Volksseelen' en vooral de 'Akasha-kroniek'), maar dit woord had nog niet de lading die het sinds de tijd van het nationaalsocialisme heeft gekregen.

Lucifer en Ahriman

Maar goed, ook het begrip Ahriman werd min of meer 'heruitgevonden' en leidt binnen de antroposofie nog altijd een levendig bestaan. Rudolf Steiner maakte onderscheid tussen twee soorten kwade krachten. Aan de ene kant was er het kwaad van binnenuit, de menselijke zwakheid, gevoelig voor verleidingen. Het kwaad *binnen* de mens schreef hij toe aan Lucifer, de gevallen engel en duivel binnen de christelijke traditie. Het grote kwaad *buiten* de mens, niet de zwakheid, maar het echte kwaad, is het domein van Ahriman. Overigens is dit wel een vreemd onderscheid. Het christendom ziet het kwaad (Lucifer) veel absoluter dan de Perzische zoroastische traditie. Ook tegenwoordig, in verschillende volksreligies in Iran en Koerdistan, waar elementen van het zoroastrisme zijn blijven bestaan en naast de islam nog altijd in ere worden gehouden, ziet men Ahriman (Angra Mainyu) als iets veel betrekkelijker dan wat de christenen of de moslims onder Satan/el-Shaitan verstaan, al is het satansbegrip in de islam weer betrekkelijker daar de duivel door God geschapen is (dus geen gevallen engel zo-

³ Jan Willem Schulte Nordholt, *De mythe van het westen; Amerika als laatste wereldrijk*, Meulenhoff, Amsterdam, 1992

⁴ http://www.anthroposophie.net/steiner/ga/bib_steiner_ga_121_04.htm

als in het christendom) en staat dus weer iets dichter bij de zoroastische Ahriman. Kortom, een gegeven dat gewoon bij het leven hoort. Ahriman is meer een kracht van bepaalde ondegden en verleidingen, niet het absolute monster zoals de herboren Ahriman in de antroposofie wordt beleefd. Ook dit laat weer zien hoe eclecticisch de antroposofie bij elkaar is geraapt. Er worden allerlei begrippen gebruikt, maar die zijn uit hun oorspronkelijke context gehaald en hebben binnen het geheel een eigen functie gekregen.

De kwestie Ahriman staat wel enigszins los van de racismekwestie (al weet ik wel wat voorbeelden waar Ahriman wel degelijk wordt ingezet bij allerlei 'rassenissues'). Toch is het wel zinvol om er aandacht aan te besteden omdat het in veel antroposofische teksten terugkomt. In Geheimwissenschaft speelt Ahriman zeker een rol.

Hoe moeten we Ahriman binnen de antroposofie duiden? In ieder geval staat Ahriman voor het slechtste van het slechtste en als het wordt ingezet dan zie je veelal de antroposofie van haar meest diabolische kant. Maar voor Steiner is het wel een wezenlijk begrip. Dat wordt duidelijk na lezing van het boekje van Hans Peter van Manen, *Wanneer verwachtte Rudolf Steiner de komst van Ahriman?* (2007, oorspr. 1996)⁵. In dit werkje, met een literatuurlijst van de hand van o.a. Paul Heldens en Herman Boswijk, tracht men uit het verzamelde werk van Steiner een mogelijke aanwijzing te vinden voor wanneer Ahriman tot ons zal komen.

Afb. 11: Ahriman (sculptuur Rudolf Steiner)

Dat hij komt, staat vast. Wanneer hij komt, weten we niet helemaal zeker (vrij naar Arjan Ederveen). En dan is het tot achter de komma peuteren op zoek naar mogelijke aanwijzingen. Hoewel dit natuurlijk de ultieme antroposofische activiteit is, kan ik me bijna niet voorstellen dat dit boekje niet ergens met een hele kleine knipoog geschreven is. Want het idee dat een groepje niet onintelligente mensen zo op de letter van de grote ziener gaat peuteren om te zien waar de mogelijke aanwijzing wordt gegeven wanneer het grote monster in ons midden verschijnt in de gedaante van een individueel persoon (er wordt zelfs vermeld hoe die persoon heet), is wel enigszins lachwekkend. Het lijkt me toch dat Van Manen e.a. dat zelf ook wel een beetje door hebben. Ik heb dit werkje eerder een exemplarisch voorbeeld van antroposofisch cultuurpessimisme genoemd, maar dat is het vooral als je iedere ironie uitsluit. Maar laten we het toch maar een korte serieuze bespreking geven.

Voor de latere Rudolf Steiner (dus de periode na de Akasha-kroniek, toen hij zich steeds meer verwijderde van de op het 'hindoeïsme' gerichte theosofie) was de incarnatie van Christus, in feite in het midden van de Grieks-Romeinse cultuurperiode, de allerbelangrijkste gebeurtenis van de totale mensheidsontwikkeling. Je zou kunnen zeggen dat, met het evolutiemodel van Poppelbaum voor ogen, de involutie van het hogere in de zich evoluerende stof het ultieme

⁵ Hans Peter van Manen, *Wanneer verwachtte Rudolf Steiner de komst van Ahriman?*, Perun Boeken, 2007

hoogtepunt hadden bereikt. Het zogeheten Mysterie van Golgotha was *het* kosmische evenement, waarna de volledig ingedaalde mens zich weer op het hogere kon richten.

Deze grote gebeurtenis ging of gaat gepaard met twee andere incarnaties, een ervoor en een erna. Dat zijn de twee krachten van het kwaad Lucifer en Ahriman. Lucifer zou in het derde millennium voor Christus zijn geïncarneerd, en wel in China. Zijn incarnatie betekende het begin van het 'Kali-Yuga', het tijdperk waar de mysterieorakels zich terugtrokken en de mens op zichzelf zou zijn aangewezen, zonder een direct contact met hoger staande goddelijke krachten. Dit Kali-Yuga (oorspronkelijk een begrip uit het hindoeïsme⁶) is wel een mooi concept. Het zou verklaren waarom in onze tijd zo weinig wonderen gebeuren, die we wel kennen uit de oude mythologieën. Het directe contact met de geestelijke wereld is voor de mensheid afgesloten (op een aantal 'ingewijden' na, dat spreekt vanzelf). Het midden van dit Kali-Yuga wordt echter gekenmerkt, volgens de antroposofie althans, door het allergrootste wonder, het zg. Mysterie van Golgotha. Daarna heeft dit Kali-Yuga nog even voortbestaan, tot precies 1899.⁷ Wel prettig dat toen net de antroposofie opkwam, dus vanaf nu zal alles langzamerhand een beetje anders worden. De weg naar de hemel is weer open. Toch zal dit einde van het Kali-Yuga een dramatische gebeurtenis kennen. Net zoals Lucifer en Christus 'in den vlesse' tot ons zijn gekomen, is het nu de beurt aan niemand minder dan Ahriman zelve. We leven dus nu in een letterlijk levensgevaarlijke tijd.

Vervolgens worden er allerlei citaten naast elkaar gelegd en uiteindelijk weet van Manen het bijna zeker:

'De tweede keer dat Rudolf Steiner dit bijzondere thema aanroert is in Dornach op 1 en 2 november 1919, met een belangrijke aanvulling twee weken later op 15 november. In de eerste voordracht wordt de nawerking van de Luciferische incarnatie in de heidense gnostische wijsheid geschilderd. Vervolgens worden kort vermeld de groeiende invloed van Ahriman sinds de 15^e eeuw (renaissance, dus materialisme, FS) en de voorbereiding van zijn incarnatie. En dan luidt het opeens verrassend: 'En net zoals er geweest is een vleselijke ["fleischliche"] incarnatie van Lucifer, zoals er geweest is een vleselijke incarnatie van Christus, zo zal, *voordat ook maar een deel van het millennium zal zijn afgelopen*, zich voordoen in het westen een echte incarnatie van Ahriman: Ahriman in het vlees'.⁸

Oppassen dus. Verder noemt Van Manen een heleboel 'symptomen die zouden wijzen op ...'. Deze zouden o.a. gaan over de mechanistische opvatting van het heelal van Copernicus (dat is dus slecht), het openbare leven uitsluitend vanuit economisch gezichtspunt te bekijken, het hanteren van nationale principes voor het oplossen van problemen (die verdomde Woodrow Wilson⁹), het politieke partijstelsel dat mensen tegen elkaar zou uitspelen (wat wil je dan,

⁶ Zie voor de uitleg op wikipedia http://nl.wikipedia.org/wiki/Kali_Yuga Weer heeft Steiner een concept uit een oosterse religie gebruikt, maar net als met 'Ahriman' de oorspronkelijke betekenis veranderd en ingepast in de antroposofische kosmologie

⁷ Hans Peter van Manen, Wanneer ververwachtte Rudolf Steiner de komst van Ahriman?, p.5

⁸ Idem, p. 13

⁹ Steiner had het niet erg op met Woodrow Wilson en zijn idee van recht op zelfbeschikking van volkeren. Omdat Steiner zich herhaaldelijk negatief heeft uitgesproken over deze verder zeer geprezen Amerikaanse president, is Wilson een van de meest gehate figuren uit de wereldgeschiedenis geworden voor de antroposofen. Wie op internet zoekt met de zoektermen 'Rudolf Steiner' en 'Woodrow Wilson' zal verrassend veel lelijke woorden naar deze president aantreffen, ook van hedendaagse antroposofen. Zelfs Paul Heldens moest er iets over kwijt in zijn replek op mijn eerste artikel. Hoewel Wilson ook een 'Ahrimanische dubbelganger' had, dus misschien viel de man zelf wel mee. Uitleg in dit heldere Brugartikel

<http://users.telenet.be/antroposofie/diabasis/b28dubbel.htm>. Aan de mening van Steiner over Woodrow Wilson zal ik in een later verband nog wat aandacht besteden. Het van Baarda-rapport besteedt er in ieder geval veel aandacht aan, om duidelijk te maken dat Steiner tegen 'nationalisme' was.

de democratie afschaffen??) Bovendien lijkt het mij dat Van Manen, die historicus is, toch wel op de hoogte zou moeten zijn van de consequentie van populistische ‘antipolitieke partij-enretoriek’. Daar is zelden, linksom of rechtsom, iets goeds uit gekomen, FS) en de ‘vermeende eenvoud van Christus’, zoals die graag wordt afgeschilderd door vooruitstrevende theologen (is een symptoom van Ahriman?!).¹⁰

Alias Smith

Het erge is dat Steiner bij een andere gelegenheid ook nog een naam heeft genoemd (op 28 december 1919 in Stuttgart) en Van Manen schrikt er niet voor terug om deze voluit weer te geven (criminelen geeft men gelukkig in de meeste media nog weer met initialen, maar Ahriman is natuurlijk een uitzondering). Hij wordt, of is al in het westen (Amerika) geboren en hij heet: John William Smith!¹¹ Het is te hopen dat in Amerika de ouders van een kind, dat toevallig John William Smith heet (wel een standaardnaam, dus dat zullen er eigenlijk wel wat zijn), in al hun naïviteit hun John William niet naar een Waldorfschool sturen, want wat als daar net een leraar zou rondlopen met een fascinatie voor de wat meer apocalyptische ont-hullingen van Rudolf Steiner? En dat die leraar opeens ontdekt dat mogelijk de kleine Ahriman bij hem in de klas zit? Dat wordt dan *The Omen* op school. ‘Look at me Ahriman (of ‘John William’), it is all for you’.¹² Of zoiets als de onthoofde poppen in het Driekoningenspel, zoals dat op mijn eigen vrijeschool werd uitgebeeld (de Herodiaanse kindermoord). Maar het gaat hier om de absolute tegenhanger van Christus, dus het is precies de omgekeerde situatie. ‘Ghij zult ombrengen alle knechtjes klein, zo’n twee jaar en daaronder zijn’.¹³ Arm kind! Wellicht wat cru, maar dat gespeculeer over ene John William Smith vind ik ook vrij morbide. Maar misschien blijft het wel bij een hele duistere spreuk in een met pentagrammen gelardeerd getuigschrift, waarin niemand die doorgaans zo vrolijke John William herkent.

Hij komt, hij komt, ...

Verder wordt er het vermoeden uitgesproken dat het weleens aan het eind van de twintigste eeuw zou kunnen gebeuren dat de Ahrimanische ziel incorporeert in een ontvankelijk lichaam, dus... Ahriman is onder ons (en we weten nu ook hoe die heet). Kortom, pas op voor John William Smith! Het zijn levensgevaarlijke tijden.

Dat laatste vinden ze ook bij de Brug, met tal van cultuurpessimistische tirades over het Ahrimanische materialisme en de Ahrimanische wetenschap. Want het materialisme is het instrument van Ahriman om de mens de ogen te doen sluiten voor de hogere werelden en de geestelijke impuls waar de antroposofie wel voor open staat. Ahriman staat voor een heleboel slechts, dat blijkt wel uit een volgende passage:

¹⁰ Van Manen, p. 19

¹¹ idem, p. 11

¹² Naar de zeer geslaagde horrorklassieker (althans voor de liefhebber) *The Omen* uit 1976, over de incarnatie van de antichrist, zie http://nl.wikipedia.org/wiki/The_Omen of <http://www.youtube.com/watch?v=3PuIBNLOeEU> (trailer).

¹³ Tekst uitgesproken door de duivel tot koning Herodus in het Driekoningenspel (Oberufer Kerstspelen) Overigens over de regievoorschriften een leuk detail. Melchior en Balthazar zitten beiden op een troon. Caspar, de ‘zwarte’ koning echter niet. Zo werd het bij mij op school opgevoerd, maar het is zelfs een vast regievoorschrift. Dat geldt ook voor de als neuroten neergezette ‘joodse’ schriftgeleerden. Bron: Peter Bierl, *Wurzelrassen, Erzengel und Volksgeister; die Anthroposophie Rudolf Steiners und die Waldorfpädagogik*, Konkret Literatur Verlag (Aktualisierte und erweiterte Neuausgabe), Hamburg, 2005. Ook het van Baarda-rapport gaat hierop in. Een van de aanbevelingen is om bij de regie ‘stereotypen te vermijden’, p. 677. Maar ik kan dus ook uit eigen ervaring bevestigen dat dit inderdaad zo is.

'Het verschil van al deze theorieën met de antroposofische interpretatie is dat wij aan-nemen dat er een geestelijk wezen aan de basis ligt van deze gang van zaken, terwijl niet-antroposofen de schuldigen ofwel zoeken binnen de aardesfeer (Vrijmetselaars, Loge, Illuminatie, Zionisten, Kapitalisten) ofwel buiten de aardesfeer waar ze activiteiten van min of meer materiële intelligenties veronderstellen (Ufo's e.d.). Volgens ons zijn de organisaties en groeperingen die we zien werken in de richting van een wereld-termietenstaat ook maar uitvoerders van een bovenmenselijke intelligentie, nl. Ah-ri-man'.¹⁴

Inderdaad, de meeste niet-antroposofen zoeken de schuldigen bij de Vrijmetselaars, de loges, de illuminatie of de zionisten, want de rest van de wereld is in regel net zo paranoïde als de redacteuren van de Brug. En dan de term 'wereldtermietenstaat'. Nu is men op de vrije school, als het om kinderen gaat, in regel zeer restrictief wat betreft het bekijken van bepaalde films, televisieprogramma's of bepaalde lectuur, maar dit soort fictie lijkt me voor bepaalde volwassenen blijkbaar ook niet al te gezond. Feit en geslaagde fictie zijn kennelijk moeilijk te scheiden, juist voor sommige antroposofen. Misschien dat er wel om deze reden zo krampachtig over wordt gedaan naar kinderen toe.

Ahriman heeft echter nog meer op zijn kerfstok. Zo heeft hij de opiumoorlog veroorzaakt door 'voor het westen bestemde zielen omgeleid door ze als Chinezen te laten incarneren' (??) en heeft hij de aanslagen van 11 september gepleegd (want hij stond op de foto).¹⁵

Ook wordt er in de Brug vermeld dat Ahriman in het westen komt. Dit wordt uitgelegd in het artikel 'Luciferisch verleden/Ahrimanische toekomst':

'De bedoeling van het menselijk bestaan op aarde is o.m. het verwerven van vrijheid, dus de mogelijkheid hebben om te kunnen kiezen tussen goed en kwaad. Dit zou een heel geleidelijk proces zijn geweest had Lucifer niet ingegrepen in de normale ontwikkeling. Door de tussenkomst van Lucifer werd de mens zich bewust van zijn Ik-kracht, maar tegelijk kreeg hij de Ik-zucht of egoïsme mee. Vanaf dat ogenblik zien we een wisselwerking tussen de wezens die de mens zijn uiteindelijk goddelijk doel willen laten bereiken (Michaël) en de wezens die de mens voor zichzelf willen inpalmen: Lucifer en Ahriman. Het verleden van de mens is Luciferisch gekleurd, d.w.z. dat de loop der gebeurtenissen beïnvloed werd doordat mensen toegaven aan Luciferische karaktertrekken als eerzucht, ijdelheid, zelfzucht, hoogmoed.

De mens maakt zich geleidelijk los uit de grote verbanden waarin zijn ontwikkeling plaatsvond: ras, volk, familie. In het verleden bestond er een grote volksverbondenheid. In de oude beschavingen zagen we aan de top een ingewijde, die in contact stond met de geestelijke wereld. Van daar kreeg die bepaalde impulsen die doorheen de verschillende sociale geleidingen (bvb. priesterkaste) hun weg vonden tot de 'gewone' bevolking. Die had een natuurlijke eerbied en ontzag voor de hoger geplaatsten, omdat die effectief betere individuen waren dan zijzelf.

Naarmate de mensheid verwijderd geraakte van de geestelijke wereld (toen de mens ook niet meer in zijn dromen een glimp van het geestelijke kon opvangen) verstarde die maatschappijvorm en werd erfelijk: er kwamen individuen aan het hoofd van de natie te staan dikwijls zonder enige kwaliteit, alleen omdat ze de zoon van hun vader waren.

¹⁴ <http://users.pandora.be/antroposofie/vanaf40/b48met/b48.htm#ahr>.

¹⁵ Zie <http://users.telenet.be/antroposofie/vanaf40/b44deell.htm> en <http://users.telenet.be/antroposofie/diabasis/inhaztot.html>

De Europese geschiedenis zien we dus beginnen met verschillende volkeren, van nature gehecht aan hun eigen koningshuis en aristocratie.

Het Luciferisch menstype wordt de laatste 2000 jaar langzamerhand verdrongen door het ahrimanische type. We lezen bij Caesar met welk een bezieling de Nerviërs tot de laatste man vochten tegen de Romeinen. Qua individuele moed stonden ze hoger dan de gemiddelde Romein, maar de Romeinen vochten met meer techniek, in bepaalde tactische opstellingen, dus meer met het koude berekende verstand. En ze wonnen. Nog in de laatste wereldoorlog valt het op hoe ridderlijk de Duitsers streden, vergeleken met de Amerikanen (Dat de propaganda erin geslaagd is dit beeld om te keren illustreert nog maar eens de geweldige mogelijkheden van de occulte groeperingen). Om wat dichterbij België te blijven illustreren we het luciferische mensentype aan de hand van wat een Amerikaans hartchirurg schrijft over zijn ontmoeting met Leopold III:

*" Toen ik in België verbleef, was ik de speciale gast van Prinses Liliane en Koning Leopold in hun elegante woning, het kasteel van Argenteuil, in de buurt van Waterloo. De koning was een aantrekkelijke man, zeer ontwikkeld, en een goede golfspeler. Op een dag speelde ik een partijtje tegen hem. Het golfterrein lag tegen het slagveld van Waterloo en daardoor kreeg ik een persoonlijk begeleide rondleiding met de Koning als gids. Op de nabijgelegen heuvel bevonden zich nog verschillende kastelen waar de stafofficieren van de Engelse, Pruisische en Franse legers verzameld waren. Volgens de uitleg van de Koning brachten de officieren de avond voor de slag door met dineren, kaartspel, cognac drinken. Er werd aangekondigd dat de slag de volgende ochtend zou plaatsgrijpen om 10u. Op die manier hadden de wapenknechten en ordonnansen tijd en gelegenheid om de paarden te borstelen en te zadelen voor de officieren, hun laarzen te poetsen en uniformen in orde te brengen. Toen de tijd gekomen was, bestegen de officieren hun paarden en volgden de slag van op de heuvel. Ik herinner mij dat ik toen dacht :
" How civilized !"*

(<http://www.pubmedcentral.nih.gov/articlerender.fcgi?artid=140282>)

Als we zien hoe er tegenwoordig oorlog gevoerd wordt, is dat wel het laatste dat in ons zou opkomen: "Hoe beschaafd!"

Bij het ontwaken van de bewustzijnsziel, rond 1400, bleek de traditionele regeer- en maatschappijvorm minder en minder te passen bij de noden van de moderne mens. Het respect voor de hogere klassen verdween, men had ook geen reden meer om die klassen te respecteren: de traditionele koningen waren niet meer de betere mensenexemplaren, dikwijls zelfs het tegendeel.

De mens wendt nu ten volle zijn verstandskracht aan om de natuur, waarvan hij eeuwenlang afhankelijk was geweest, onder zijn heerschappij te brengen. Het keerpunt is wellicht de uitvinding van de stoommachine. Tot dan was de Europese bevolking aangewezen op hout voor haar energievoorziening. Zonder de ontginning van de steenkoolmijnen zou er een natuurlijk evenwicht ontstaan zijn tussen bevolking en energiebronnen, en zou Europa, net als China, periodieke hongersnoden gekend hebben. Te weinig hout in onze winters betekende een gewisse dood voor de armsten. Met stoompompen kon men het water weghouden uit de diepere en rijkere koolmijnen. Het transport van de steenkool op modderige winterse wegen maakte de ontwikkeling van een spoorwegnet noodzakelijk, de industriële revolutie was begonnen ...

Dat was een positieve stap op weg naar de vrijheid: alle mensen kunnen onmogelijk hun zelfontwikkelings-doel bereiken wanneer 98 % verplicht zijn om dagelijks op hun akkers te zwoegen. Hoe zouden we ook broederlijkheid kunnen ontwikkelen wanneer er constant gebrek of de vrees voor gebrek heerst? Dus op zich is er niets verkeerd om ons los te maken van de tirannie van de natuur door allerlei uitvindingen en technologieën.

De sterkere economieën konden vlugger en meer behoeften bevredigen met minder menselijke inspanning. Dat was het positieve aan de Ahrimanische invloed:

- de machines (die eigenlijk gematerialiseerde menselijke denkkraft zijn) nemen het vervelende werk over;
- de maatschappelijke ongelijkheid tussen mensen verdwijnt samen met de standenmaatschappij;
- de mens heeft tijd en gelegenheid om zich te wijden aan hogere doelen dan aan zuivere fysieke behoeftenbevrediging.

Maar Ahriman vraagt zijn prijs: hij wil niet dat de mens zich wijdt aan hogere doelen. Hij wil integendeel in de mens ieder bewustzijn van een hogere wereld uitdoven. Om dat doel te bereiken inspireert hij personen die zich door hun karma geschikt hebben gemaakt om in zijn dienst te werken.

Er trad een nieuw mensentype op de voorgrond: het economische mensentype, dus de mens die het doel van zijn bestaan uitsluitend ziet in het bereiken van materiële doelen.

Wat nu in onze wereld lijkt op een grote samenzwering is volgens ons geen bewust menselijk complot maar het zich-vinden in de Ahrimanische geest van bepaalde individuen. Die ijveren niet alleen in de richting van Ahrimanische doelen, maar zij houden ook de elementen uit het Luciferisch verleden in stand die nu zouden moeten verdwijnen, zoals bvb. het vertrouwen in en opkijken naar een hogere autoriteit. Zo werken in feite Lucifer en Ahriman samen aan de oprichting van een soort termiëntestaat, met een grote massa werkmieren, een klasse van helpers (het industrieel-militair-academisch complex) en een zeer kleine top die de zaak stuurt. Het is de superstaat die vele geïnspireerde kunstenaars al lang zien aankomen, niet alleen George Orwell ("1984") en Aldous Huxley ("Brave New World"), maar eveneens ontelbare science-fiction schrijvers, striptekenaars en filmmakers.

Om dit kwade ideaal te bereiken was inderdaad een planning op lange termijn nodig, die in verschillende stappen gerealiseerd wordt:

- 1) Het verbreken van de band tussen een volk en zijn natuurlijke leiders (revoluties in Frankrijk en Rusland)
- 2) Het vestigen van de Angelsaksische wereldmacht door andere sterke naties uit te schakelen (uitlokken van twee wereldoorlogen in Europa)
- 3) De greep van de staat op de maatschappij versterken (bevorderen van zgz. sociaal-democratische politiek)
- 4) De verschillen tussen culturen doen vervagen (creëren van vluchtelingenstromen)¹⁶

Ziehier, het antiglobalistische, maar ook antidemocratische, antikosmopolitische (de verschillen tussen culturen doen vervagen), antiwetenschappelijke en anti-intellectuele, xenofobe en

¹⁶ <http://users.telenet.be/antroposofie/vanaf40/b45.htm>

regelrecht paranoïde ('wat nu lijkt op een grote samenzwering') wereldbeeld van de scribenten van de Brug. En hoezo dat uitlokken van die oorlogen? En dat 'ridderlijk strijden van de Duitsers'? Ook de SS? Dat ligt wel wat genuanceerder, als ik het heel voorzichtig mag zeggen. Al hebben 'die occulte groeperingen nog zo hun best gedaan om dat beeld om te keren'. Ik zie mijzelf absoluut niet als 'Deutschfeindlich' (zeker niet naar de Duitsers van nu), maar ik zou de daden van het Hitlerregime toch niet als ridderlijk willen omschrijven, ondanks al het gebral over 'Blut und Ehre'. Het is maar een suggestie. Laat ik voorzichtig stellen dat ik het bovenstaande enigszins fascistoïde vind. Dat is fors, maar daar is alle grond voor, gezien een ander element dat wordt toegevoegd aan dit apocalyptische visioen.

Het Ahrimanisch menstype

Zo luidt de titel van een uiteenzetting op de website van de Brug over het vermeende satanische karakter van het geslacht Rothschild, dat verscheidene generaties lang grote schurkenstreken zou hebben uitgehaald. Een passage wil ik hier wel aanhalen:

'In deze milieus moeten we de occulte broederschappen gaan zoeken. Dat daar misschien overwegend Joden bij zijn is in deze tijd niet meer relevant. Als dat voor hun doeleinden uitkomt, verloochenen ze evengoed hun rasgenoten (Er bestaan verschillende interessante studies over welke kringen Hitler financierden). Zoals men uit bovenstaand artikel kan afleiden zijn zelfs de eigen familieleden niet veilig wanneer ze zich niet willen openstellen voor de ahrimanische inspiraties'.¹⁷

Zie hier een kras staaltje van antisemitisme, in naam van de antroposofie. Als ik tot de familie Rothschild behoorde, zou ik misschien overwegen om de Brug een klein probleempje te bezorgen in de juridische of financiële sfeer. Dit is immers niet zomaar een schoffering. En ik zou nog een keer de Nederlandse, maar ook Belgische antroposofische instellingen willen adviseren om afstand van deze uitlatingen en zelfs van dit antisemitische orgaan te doen. Vraag me verder af wat er te verraden viel, als de Holocaust volgens ditzelfde blad weer een leugen is van Ahriman. Dit wordt op meer plaatsen betoogd, met verwijzingen naar de beruchte Holocaustontkenner David Irving (recent weer in het nieuws als een bron voor de in opspraak geraakte Britse bisschop Williamson, die ook de Holocaust ontkent). Overigens gooi ik deze antisemitische vuilspuiterij niet op een hoop met de antroposofie in het algemeen of Rudolf Steiner zelf. Ik denk dat de meeste antroposofen, ook degenen die wat recht in de leer zijn, hier oprecht van walgen. Toch schijnt iedereen het wel best te vinden dat tijdschrift de Brug dit soort teksten uit naam van de antroposofie op internet zet. Bij vrijwel alle Nederlandse antroposofische webportals wordt de Brug gewoon aangeprezen als een 'antroposofisch tijdschrift'. Sinds ik me intensief met deze problematiek bezighoud, heb ik vanuit antroposofische hoek nog maar één expliciete veroordeling mogen meemaken. Die kwam op het artikel 'Racismedebat' van iemand die verder het orthodoxe geluid vertegenwoordigde.¹⁸ Dat is hoe dan ook prijzenswaardig. Maar het zou de antroposofie sieren als meer antroposofen tot zoiets in staat waren. In een eerder verband heb ik de Brug 'neonazistisch' genoemd. Dat is me bijzonder kwalijk genomen door iemand die soms voor dat orgaan schrijft. Ik realiseer me dat dit een ernstige kwalificatie is, maar ik neem hem niet terug. Het bovenstaande uittreksel uit de

¹⁷ <http://users.telenet.be/antroposofie/vanaf40/b45.htm>

¹⁸ Alex H. op 'Racismedebat' (<http://antroposofie.wordpress.com/2008/10/30/racismedebat/>): 'Als zij menen de Holocaust te moeten ontkennen aan de hand van de antroposofie is dat HEEL ERG'. Hulde voor deze stellingname, maar het is de eerste keer dat iemand uit rechtzinnige antroposofische hoek zich expliciet heeft uitgesproken tegen de antisemitische schrijfsels uit de Brug. Het zou leuk zijn als dit vaker gebeurde.

Brug is geen uitzondering. Die site staat vol met dit soort verhalen, inclusief een aparte link (als enige in de 'inhoudsopgave') naar 'David Irvings politiek niet-correcte website'.

In een later verband zal ik het antisemitisme van de Brug nog uitgebreid behandelen. Verder wordt het wezen van dit orgaan, naast al het antisemitisme, gekenmerkt door de compacte titel van het artikel 'Sekten en seks, Lucifer en Ahriman'. Zie hier de belangrijkste obsessies van dit blad samengebald in een titel.¹⁹

Overigens, als men nog meer over deze Ahriman wil lezen, raadpleeg dan zeker de site van de Brug: <http://users.telenet.be/antroposofie/diabasis/inhaztot.html>. Je komt dan bij de 'inhoudsopgave', waar alle artikelen thematisch op alfabet gerangschikt staan. Bij de A is het al zestien keer raak, al gaan er nog veel meer artikelen over Ahriman (ik schat zo'n veertig). Echt een aanrader dus!

¹⁹ 'Sekten en Seks; Lucifer en Ahriman', <http://users.telenet.be/antroposofie/diabasis/b08sex.htm>